

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๑๐.๕/ว มช.ย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการควบคุมจำนวนประชากรสุนัขและแมว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมปศุสัตว์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๖๑๐.๐๖/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสถานการณ์การเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จากข้อมูลในระบบ Thai Rabies Net ได้มีการเก็บตัวอย่างสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมส่งตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการทั้งสิ้น ๘,๔๒๔ ตัวอย่าง พบโรคทั้งหมด ๖๐๗ ตัวอย่าง โดยจากจำนวนสัตว์ที่พบโรคทั้งหมดพบว่า สุนัขร้อยละ ๘๗.๑๕ รองลงมาเป็นโค ร้อยละ ๘.๒๗ และแมวร้อยละ ๓.๗๙ ส่วนใหญ่พบในสัตว์ไม่มีเจ้าของ ในกรณีนี้ กรมควบคุมโรค จึงได้กำหนดแนวทางในการควบคุมจำนวนประชากรสุนัขและแมว ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกการฉีดยาคุมกำเนิดให้กับสุนัขและแมว เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยง ทำให้สัตว์เกิดมดลูกอักเสบ (Pyometra) และจะส่งผลให้สัตว์เสียชีวิตในที่สุด

๒. ให้ดำเนินการผ่าตัดทำหมันโดยเน้นสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ พร้อมทั้งให้ทำเครื่องหมายเพื่อบ่งชี้ว่า สัตว์ผ่านการทำหมันแล้ว เช่น การสักเป็นตัวเลขระบุปีที่ทำหมันที่ใบหูด้านใน หรือการติดตราเย็บเป็นตัวเลขระบุปีที่ทำหมันที่สะโพก หรือวิธีอื่นๆ ที่เหมาะสมและไม่ทำให้สัตว์ทุกข์ทรมาน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการจับสัตว์มาทำหมันซ้ำ ในอนาคต รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่งทราบ รวมถึงสัตว์แพทย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนา ยันทรโกวิท)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

ส่วนส่งเสริมการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๑๔

น.พ. พงษ์

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๐๖๑๐.๐๖/วิ ๒๕๖๖

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขรับ..... ๖๓๑๖
วันที่ - ๕ ก.พ. ๒๕๖๖
เวลา..... กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กทม. ๑๐๔๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการควบคุมจำนวนประชากรสุนัขและแมว

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้วยสถานการณ์การเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ปี พ.ศ.๒๕๕๙ จากข้อมูลในระบบ Thai Rabies Net ได้มีการเก็บตัวอย่างสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมส่งตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการทั้งสิ้น ๘,๔๒๔ ตัวอย่าง พบโรคทั้งหมด ๖๐๗ ตัวอย่าง โดยจากจำนวนสัตว์ที่พบโรคทั้งหมดพบว่าสุนัขเป็นชนิดสัตว์ที่พบโรคมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๘๗.๑๕ รองลงมาเป็นโคร้อยละ ๘.๒๗ และแมวร้อยละ ๓.๗๙ ซึ่งหากรวมสุนัขและแมวที่พบโรคเข้าด้วยกันจะพบโรคได้มากถึงร้อยละ ๙๐ โดยส่วนใหญ่จะพบในสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของจึงเป็นมาตรการที่สำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยงและลดอุบัติการณ์ของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ได้

ในการนี้เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมปศุสัตว์จึงขอกำหนดแนวทางในการควบคุมจำนวนประชากรสุนัขและแมวดังนี้

๑. ให้ยกเลิกการฉีดยาคุมกำเนิดให้กับสุนัขและแมว เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงทำให้สัตว์เกิดมดลูกอักเสบ (Pyometra) และจะส่งผลให้สัตว์เสียชีวิตในเวลาต่อมาได้
๒. ให้ดำเนินการผ่าตัดทำหมันโดยเน้นสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของพร้อมทั้งให้ทำเครื่องหมายเพื่อบ่งชี้ว่าสัตว์ผ่านการทำหมันแล้ว เช่น การสักเป็นตัวเลขระบุปีที่ทำหมันที่ใบหูด้านใน หรือการติดรายนเป็นตัวเลขระบุปีที่ทำหมันที่สะโพก หรือวิธีการอื่นๆที่เหมาะสมและไม่ทำให้สัตว์ทุกข์ทรมาน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการจับสัตว์มาทำหมันซ้ำในอนาคต

ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ขอความร่วมมือจากสัตวแพทย์ สถานพยาบาลสัตว์รวมถึงบุคคล หรือหน่วยงานที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมประชากรสุนัขและแมวให้เน้นการผ่าตัดทำหมันเป็นหลัก และให้ยกเลิกการฉีดยาคุมกำเนิดเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์เสียชีวิตจากการดำเนินการดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสัตวแพทย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งทราบ จะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ เสงแสงชัย)
รองอธิบดี รักษาการแทน
อธิบดีกรมปศุสัตว์

กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
เลขรับ..... 1605
วันที่ - ๕ ก.พ. ๒๕๖๐
เวลา.....

ลสส. ๓๑๑
เลขรับ.....
วันที่ ๕ ก.พ. ๒๕๖๐
เวลา.....

สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
โทร. ๐ ๒๖๕๓ ๔๔๔๔ ต่อ ๔๑๘๑-๒
โทรสาร ๐ ๒๖๕๓ ๔๘๖๓

แจ้งให้ทราบ

พระนโยบายในการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการฯ

๑. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

- ๑.๑ โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคที่เรื้อรังมาแต่สมัยโบราณจนถึงทุกวันนี้ ปัจจุบันยังมีคนตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า การแก้ไขปัญหา ต้องใช้แรงกายแรงใจของคนกลุ่มหนึ่งรวมถึงพวกเราที่มาประชุมในวันนี้ และอาศัยงบประมาณสนับสนุนด้วย
- ๑.๒ มีพระประสงค์ให้ประเทศไทยปลอดโรคพิษสุนัขบ้า
- ๑.๓ มีพระประสงค์จะดูแลโครงการนี้ให้ดีที่สุด เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นพ่อแห่งชาติของประชาชนคนไทยทุกคน
- ๑.๔ การก่อสร้างศูนย์พักพิงสุนัขจรจัดที่มีมาตรฐาน โดยตั้งเป็นกลุ่มจังหวัด ดังนี้
  - ๑.๔.๑ ขอให้คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ช่วยเป็นกรรมการตรวจรับงานก่อสร้างศูนย์พักพิงสุนัขจรจัดให้เป็นไปตามแบบก่อสร้างให้เรียบร้อยมากที่สุด
  - ๑.๔.๒ มีพระประสงค์จะเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดประชุม เพื่อแจ้งการดำเนินการเรื่องศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด และกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละจังหวัด เช่น ปศุสัตว์จังหวัด โดยนำร่องที่จังหวัดนครราชสีมา ก่อน ซึ่งเริ่มดำเนินการบ้างแล้ว และจังหวัดอุดรธานี ในเบื้องต้น
  - ๑.๔.๓ ให้ติดฝังไมโครชิพ เพื่อลงทะเบียนสุนัขว่าเป็นของศูนย์พักพิงฯ ไต และบันทึกประวัติการฉีดวัคซีน การรักษา
  - ๑.๔.๔ ให้มีการตรวจโรคในสุนัขจรจัดก่อนนำเข้าไปอยู่ในศูนย์พักพิง และทำหมันสุนัขเพื่อลดการเพิ่มประชากรสุนัข
  - ๑.๔.๕ ให้ตั้งหน่วยตรวจโรคให้ฟรี พร้อมแจกหนังสือ เอกสารการให้ความรู้ โดยขอให้คณะสัตวแพทยศาสตร์ ช่วยเขียนขึ้นใหม่ เป็นความรู้แต่ละเรื่องที่อาจารย์แต่ละท่านชำนาญเรื่องนั้นๆ ซึ่งเดิม ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้พระราชทานหนังสือการให้ความรู้ที่จัดทำขึ้นจากเงินส่วนพระองค์ และจากกองทุนสัตว์ป่วยพิการ ซึ่งมีงบประมาณไม่มาก ในเบื้องต้นขอให้อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สนับสนุนงบประมาณให้คณะสัตวแพทยศาสตร์ จัดทำหนังสือให้ความรู้ประชาชนเรื่องโรคต่างๆ เช่น การเลี้ยงสุนัขและแมว โดยให้ทำติดๆ
  - ๑.๔.๖ ทรงมีพระประสงค์เสด็จออกตรวจสุนัข ณ ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด ร่วมกับทีมสัตวแพทย์ที่ทรงงานร่วมด้วย เป็นประจำเดือน
  - ๑.๔.๗ ขอให้มีการระดมทุน เช่นการตั้งตู้รับบริจาค เพื่อการช่วยเหลือสุนัขโครงการฯ นี้
  - ๑.๔.๘ ขอให้ ศ.น.สพ.ดร.อภิรักษ์ สุประเสริฐ คณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ เป็นผู้ดูแลด้านความรู้ทางวิชาการ ณ ศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด
  - ๑.๔.๙ ทรงนับถือศาสนาพุทธ ไม่มีพระประสงค์จะเอาชีวิตคนและสัตว์ ขอให้ชีวิตน้อยๆ ของน้องหมา มีความเป็นอยู่พอมีความสุข การทำความสะอาดอาบน้ำให้สุนัข หยอดยากันเห็บ ฉีดยาป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็น มีอาหารให้สุนัขทาน และหากตั้งศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด จะเป็นการสร้างงานของประชาชนในพื้นที่ตั้งนั้นๆ

- ๑.๔.๑๐ การให้ความรู้ และความรู้รับผิดชอบกับประชาชน ว่า ถ้าเลี้ยงสัตว์เลี้ยงแล้วจะต้องทำ การฉีดวัคซีน และต้องดูแลอย่างไร และขอให้มีการสอดแทรกการให้ความรู้ และปลูก จิตสำนึกคนไทยให้รู้รับผิดชอบ ไว้ในบทเรียน เช่น เราเลี้ยงสุนัขและแมวแล้วจะต้อง รับผิดชอบอย่างไร และความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า
- ๑.๔.๑๑ ควรมีมาตรการภาครัฐถึงบทลงโทษการปล่อยสุนัข

๒. ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๙

- ๒.๑ ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ประธาน การประชุมฯ ทรงแจ้งให้ที่ประชุมฯ ทราบว่า โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษ สุนัขบ้า ตามพระปณิธานฯ เป็นโครงการที่สำคัญและต้องเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน แต่ถ้า หากดำเนินการเร่งด่วนทั่วประเทศจะเป็นงานหนักเกินไปสำหรับผู้ปฏิบัติงาน จึงทรงเลือกจัดตั้ง ศูนย์พักพิงสัตว์ ดำเนินการเป็นภาค ดังนี้
- ภาคอีสานใต้ จังหวัดนครราชสีมา จะเป็นจังหวัดศูนย์กลางที่จะต้องดำเนินการจัดตั้งศูนย์ พักพิงสัตว์ให้เร็วที่สุด และกลุ่มจังหวัดประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์
  - ภาคอีสานเหนือ จังหวัดอุดรธานี จะเป็นจังหวัดศูนย์กลาง และกลุ่มจังหวัดประกอบด้วย จังหวัดอุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ หนองบัวลำภู เลย
  - ภาคกลาง ให้ดำเนินการที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้มีความรู้ ก่อให้เกิดความร่วมมือที่ง่าย
  - ภาคเหนือ ให้ดำเนินการที่จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นจังหวัดศูนย์กลาง และกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน
  - ภาคใต้ ให้ดำเนินการที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จะเป็นจังหวัดศูนย์กลาง และกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง และขอให้รวมจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วย เบื้องต้น จะดำเนินการศูนย์พักพิงสัตว์ที่เป็นศูนย์กลาง จำนวน ๒ ศูนย์หลัก โดยให้รวมศูนย์ พักพิงสัตว์ที่จังหวัดอุทัยธานี ด้วย เนื่องจากกรุงเทพมหานคร มีศูนย์พักพิงสุนัขตั้งอยู่ที่จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งต้อง เร่งดำเนินการให้เห็นเป็นผล จากจำนวนกลุ่มจังหวัดทั้งหมด ๑๘ กลุ่มจังหวัด

- ๒.๒ ขอรถผ่าตัดเคลื่อนที่ขนาด ๒ เตียง ในรถคันเดียวกัน หรือ จะเป็นรถขนาดคันละ ๑ เตียง จำนวน ๒ คันก็ได้ เพื่อให้การดำเนินการโครงการฯ เกิดความคล่องตัวมากขึ้น
- นายดนุชา สินธวานนท์ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ น้อมรับใส่เกล้าเรื่องรถผ่าตัดเคลื่อนที่พร้อมอุปกรณ์ผ่าตัด จะได้ดำเนินการประสาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

- ๒.๓ ทรงมีพระสงฆ์ให้ยกเลิกการฉีดยาคุมในสัตว์ เนื่องจากการที่ได้ปฏิบัติงาน ณ โรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ทรงพบว่ามีกรคุมกำเนิดสัตว์โดยการฉีดยา ยากให้ ชี้แจงให้สัตวแพทย์และสัตวบาลทุกท่านทราบว่าการฉีดยาเพื่อคุมกำเนิดสัตว์ จะส่งผลให้สัตว์ เกิดอาการมดลูกอักเสบ และจะส่งผลให้สัตว์เสียชีวิต หากไปพบสัตวแพทย์ไม่ทัน จึงมี พระประสงฆ์ให้เป็นการผ่าตัดทำหมันสัตว์ดีกว่า และยกเลิกการฉีดยาคุมกำเนิดในสัตว์